

41-ва годишна конференция на LIBER в гр. Тарту, Естония **LIBER 41st Annual Conference, Tartu, Estonia**

Ваня Русева
Vanya Ruseva

РЕЗЮМЕ

Авторът на статията представи библиотеката на Нов български университет на 41-вата конференция на LIBER в Естония. Ваня Русева описва с лекота за подготовката, за пътуването, за страната, за белите нощи, организацията на конференцията, за посещенията от нея сесии. Ако прочетете написаното от нея ще съпреживеете вълнуващо пътуване и ще научите повече за постигнати успехи в библиотечната практика.

ABSTRACT

The author of the article represented the Library of the New Bulgarian University on LIBER 41st Annual Conference in Estonia. Vanya Ruseva describes in an amusing manner the trip preparation, the travelling, the country, white nights, gently switching to the organization of the venue and the Conference sessions she has attended. To become part of this journey and get aware of achievements in library practice read this article.

Малко са все още моите познати, българи, които предприемат пътуване в чужбина (служебно или по лични причини) без предварително да потърсят информация за страната, градовете и техните забележителности, нравите, икономическата ситуация, времето... Направих същото преди да отлетя в края на месец юни 2012 г. за Естония. Там бе организирана 41-вата годишна конференция на Лигата на европейските академични библиотеки (LIBER)[1], чийто член от 2000 г. е библиотеката на Нов български университет.

Съвсем естествено, първо бе подготовката за участието ми в това, станало традиционно събитие, очаквано с нетърпение заради високата степен на значимост и креативност. Темата на конференцията бе “Mobilising the knowledge economy for Europe”, а насоките, определени от програмния комитет, за кандидатстване пред наградния фонд на LIBER с доклад или постер са:

- Споделяне на услуги (национално и международно сътрудничество), облачни услуги;
- Потребности на крайния потребител, обратна връзка, проучвания;
- Научни изследвания;
- Нови умения за библиотекарите;
- Нови мобилни устройства;
- Икономическа криза: как библиотеките се управляват, успешни практики, идеи за намаляване на разходите;
- Нови модели на академично публикуване; алтернативни методи за публикуване на списания и книги;
- Свързани данни; отворени библиографски данни;
- Открит достъп;
- Права на интелектуална собственост;
- Дигитално опазване и съхранение; гарантиран достъп на използването на знания в бъдеще;

С безценната помощ на екип от библиотеката, подготвих според изискванията на комитета кратко резюме на тема “The NBU Library membership card provides formula for user’s satisfaction” за постер. Идеята бе графично да се представи успешното

приложение на RFID читателската карта в библиотеката по формулата “one card + multiple servicing = saved time and money + happy users”.

Първата оценка на един от членовете на журито, бе твърде ниска и критична (според нея в много ниска степен или дори никак не покривах основните критерии за оценяване на материалите - Level of innovation, Impact on the wider library community, Scalability of the idea и Expected return-on-investment). За разлика от нея, вторият оценител бе дал доста над средните по всички критерии оценки за резюмето.

Стотици представители на институции-членове на LIBER кандидатстват за награди пред фонда и естествено, въз основа на първата ниска оценка, нямаше шанс да бъде сред избраните.

Двадесет дни по-късно, от ръководството на комитета изпратиха имейл, с който поздравявах всички спечелили финансиране за участие в конференцията. Без очакване, но с голямо любопитство, започнах да чета приложеният списък, за да разбера представители на кои институции и с материали на какви теми бяха одобрени от LLIBER. Изненада! Слаба дума за изумлението ми! Няколко пъти първо прочетох името ми и заглавието на резюмето. Беше на шесто място в списъка. Няколко пъти след това прочетох: “Dear colleague, On behalf of the Programme Committee of the 41st LIBER Annual Conference I’m delighted to inform you that the Programme Committee has decided to give financial support from the LIBER Annual Fund of the following submissions... We would like to congratulate you with this Conference Fund and we look forward to meeting you in Tartu, Estonia this summer!” Дали не съм разбрала правилно? Отново препрочетох писмото...

Оттук насетне до началото на конференцията на 26 юни всеки ден посещавах сайта на 41-вата годишна конференция на LIBER, за да се регистрирам, за да следя новодобавените доклади и презентации в програмата, за да посетя виртуално предложените от организаторите хотели за настаняване и да си избира един от тях.

Домакин на конференцията бе библиотеката на Университета на Тарту. Едва ли има страница от сайта на библиотеката[2] и разбира се, на университета[3], които да не съм отворила, прочела и разгледала поместените в нея снимки поне веднъж. Същото важи и за множеството информационни, културни, политически и икономически сайтове за Естония[4], нейната столица гр. Талин[5] и гр. Тарту[6]. Не на последно място, докато избира според периода на престой, цената и трансферите, посещавах поне по 3 пъти на ден и събирах информация поне от 10 самолетни компании и още толкова фирми за продажба на самолетни билети. Сайтовете на естонските автобусни и железопътни линии, сайтовете на хотели в Талин... Оказа се не лека и евтина задача да стигнеш от летище гр. София до летището в гр. Талин и оттам до гр. Тарту точно за началото на конференцията и обратно към гр. София след края ѝ. И така, като всички мои познати, търсих, проучвах, сравнявах, избирах, а после забравях, кое къде съм чела и пак търсих... И времето. Проверих не веднъж какво ще бъде времето в Естония през периода 26 юни – 1 юли. Теоретично бях подготвена за всичко, свързано с конференцията, страната, градовете, времето...

За усеждането да си на 19 градуса през лятото, при почти непрекъснат дъжд и наводнени улици, няма да разказвам, а само ще отбележа, че не е достатъчно да си проверил в Sinoptik.bg, какво ще е времето в Естония, когато в България е почти 40, и не е достатъчно да си вземеш само едно тънко яке и чифт затворени обувки (кецове), за всеки случай! Да, очакваш да е по-различно, хладно... Но чак студено! А естонците

плажуваха и разрешаваха на децата си да се къпят в езерото в близост до центъра на гр. Тарту. Разговаряха и похапваха по пейките из центъра на гр. Талин, защитени от поройния дъжд само от един чадър или наметнати с дъждобран. Не ми изглеждаха притеснени. Не знам естонски, но мисля, че не се оплакваха един другиму от времето. Предимствата от това време не са за подценяване – искрящо свежа, зелена трева (в България вече бе сламена от жегите); въздух, изпълнен с уханието на нацъфтелите в края на юни! люляци, а не прах, отровни изпарения от коли и т.н

С две думи ще кажа и за очакваното от мен, защото пак се бях информирала предварително, белонощие. В бордовото списание на естонските авиолинии пишеше, че тази година белите нощи започват на 24 юни и са точно в периода на моето пребиваване там. Какъв късмет! Толкова много бях слушала разкази за бели нощи, винаги съм си мечтала да разбера, какво точно е бяла нощ... Слънцето просто не залязва. Не го виждаш, но е някъде там, сякаш малко зад хоризонта, и затова е така нежно притъмнено, но не и нощно тъмно. Ако не си погледнеш часовника, за да видиш че минава полунощ, ще продължиш да се разхождаш из улиците. Просто не можеш да заспиш, ако в хотелската стая няма поне две плътни завеси. Интересно е, но не очаквах да ме лиши от заслужената ми почивка след полети, трансфери, търсене на автобуси и хотел. Възползвах се разбира се от тези дълги дни, за да разглеждам гр. Талин и гр. Тарту.

В Уикипедия ще прочетете: "...За разлика от Талин, днешната политическа и финансова столица на Естония, гр. Тарту често е определян като нейния интелектуален и културен център, най-вече заради най-стария и уважаван университет в страната." И тъй като основният ми престой във връзка с конференцията бе в гр. Тарту и имах възможността да посетя гр. Талин само като турист, преминаващ набързо през централните части, ще опиша моите впечатления от този стар, своеобразен с университетската си атмосфера, европейски град, с няколко думи и снимки.

“Сърцето на Естония”, така го нарече в словото си при откриването на конференцията министъра на образованието на Естония. И как да не е, след като всички движещи сили на науката и образованието са съсредоточени тук – сърцата на хиляди студенти, преподаватели, учени и изследователи от цял свят туптят в този град заради Университета на Тарту, основан още през 1632 г., Естонски университет за естествени науки, обединяващ 5 института (Institute of Veterinary Medicine and Animal Sciences, Institute of Technology, Institute of Agricultural and Environmental Sciences, Institute of Forestry and Rural Engineering и Institute of Economics and Social Sciences); Естонска академия за музика и театър, Естонска академия по авиационни науки и още много други висши учебни заведения (общо 11); младежи и деца имат възможност да избират къде и в каква област да получат образование измежду 30 колежи, професионални и средни общообразователни, над 20 общообразователни училища, центрове за професионална и допълнителна квалификация... Не случайно, от 2001 г. гр. Тарту е седалище на Министерство на науката и образованието на Естония.

Малък, много зелен град. Река Емајõgi (не мога да се справя с произнасянето и транскрипцията от естонски!) осигурява спокойствието, а парковете – тишината, в иначе пъстрия, шумен, смеещ се, непрекъснато движещ се поток от хора. Съхранил старото за младите, съчетал в себе си новото с традициите от преди векове. Сгради, улици и площади, хора, градини и крайречни алеи, пазари, мостове, птици, дворове, пълни с цветя и ниски огради от храсти... нищо не е излишно, нищо не дразни окото. Катедрали и молове не си съперничат по височина и пищност. Училища и паркове са еднакво пълни с хора от всички възрасти, кънтящи от разговори и смях. Всички

предпочитат да се придвижват с велосипеди. Защото си имат условия за това! И млади, и стари. И мъже, и жени. И в спортно-ежедневно облекло, и в официално облекло. Задължително с гумени ботуши или сандали на бос крак, защото вали и е мокро почти непрекъснато. Не очаквах, толкова много да ми хареса тази страна, този град. Дори си мислех, че никога, преди идването ми във връзка с конференцията на LIBER, не бих я избрала като дестинация за пътуване извън България.

Мероприятието също не започна и съвсем не протече според предварителната ми подготовка и нагласа. Множеството доклади, презентации, дискусии по тематично обединени работни групи бяха разпределени в паралелни сесии в 6 зали в рамките на 3 дни от сутрин до вечер с времетраене на всяко представяне не повече от 15 минути. По традиция, за спонсорите на организацията (над 20 издателства, доставчици на бази данни, софтуерни компании и т.н.) също бе отделено време за фирмени презентации и площ за подредба на щандове с фирмени материали. Бе отделена изложбена площ и за постерите, спечелили освен парична награда и време за представяне. Благодарение на стриктната организация, своевременно още с добавянето в програмата на всеки нов участник, на сайта на конференцията се публикуваше кратка биографична справка и анотация на материала. Това неимоверно улеснява предварителния избор и времевото разпределение на ангажиментите – посещение на презентации и доклади от пряк интерес, участие в дискусии по работните групи, посещение на изложбените пространства за осъществяване на контакти с различни институции, организации, събиране и проучване на фирмени материали.

Денят, преди официалното откриване на конференцията, бе отреден както за пристигане и настаняване в гр. Тарту, така и за регистрация и получаване на всички документи и материали, свързани с нея. Намирането на “конференционната зала” не бе сложно. Всички в Естония, дори 96-годишни жени, говорят английски. Но това не бе

“конферентна зала”. Оказа се, че това е огромното фоайе на един от новите молове, през което се влиза до 6-те зали, в които щяха да се провеждат паралелно различните презентации и дискусии. Повечето от тези зали са кино-салоните в търговския център. Първият участник, с който се запознах, търсейки конферентните зали, бе представител на университет от Франция. С него веднага съчинихме анекдот: какво е общото между библиотекар и кино? Разбира се, провеждането на 41-та годишна конференция на LIBER в гр. Тарту.

Изпълнено с много динамика бе това провеждане, тъй като непрекъснато групи, тълпи от хора, ту излизаха, ту влизаха, в различни зали, по различно време, събираха се на по чаша кафе във фоайето или терасата на центъра, посещаваха изложбените площи или интернет залата. Също бе и много шумно, като естествено, преобладаваше английският език.

Както казах в началото, тези годишни конференции на LIBER, събират за няколко дни различни професионалисти от библиотечно – информационната област, вече не само от Европа, а и от други страни извън нея. Всеки желаещ получава уникална възможност пред стотици свои колеги да представи постигнати успехи в реализацията на проекти, да сподели срещнати проблеми и получи препоръки и предложения за разрешаването им, да обогати познанията си, които успешно да приложи в едно бъдещо развитие на институцията, която представлява.

Искам специално да споделя впечатлението си от проведената още първия ден отминалата 41 годишна конференция на LIBER работна среща на групата “Europeana Libraries Workshop: reaching out to researchers: effective communication strategies for libraries”. Целта на този практически семинар бе да се споделят проблемите при комуникацията във виртуалната комуникационна среда, да се обобщят и предложат

идеи за подпомагане на национални, университетски и други научни библиотеки за разработване и прилагане на ефективни стратегии за комуникация. Увлечени от магнетизма на водещата - г-жа Сузана Хелински, консултант по библиотечен маркетинг, в един непрекъснат диалог помежду си, ние, участниците в работната група стихнахме до извода, че всяка една библиотека, чиито представители сме, търси и използва почти еднакви пътища и механизми, за да рекламира, предлага своите “стоки и услуги” на потребителите си. Почти еднакво неуспешни се оказаха и опитите да се установи как въздействат и дали привличат потребители организирания изложби, поканите за семинари и обучения, публикуваните новини и разпространявани чрез бюлетини, блогове, сайтове “полезна” информация. Защото обратната връзка, чрез която да съберем данни, е слаба или почти никаква. И въпреки този, доста обезкуражаващ извод за неефективността на комуникацията библиотека – потребител, оптимизъм ни вдъхна съвета на Сузана Хелински, която перифразирало звучи така: “Правете непрекъснато, отново и отново, дори и със съзнанието, че не е успешен (използваният/те маркетингови подходи), дори и да не сте сигурни в перфектността и ефективността му”.

Основната насоченост на презентациите, на които присъствах, бяха реализирани проекти в сферата на дигитализацията, с основни цели съхранение на научното богатство и осигуряване на по-широк, свободен достъп до него, за да се подобри качеството на научна комуникация и обмен. Повечето представени проекти за изграждане на цифрови хранилища, депа, застъпват принципите на инициативата за открит, отворен достъп до съдържанието на документи, техните метаданни и свободния им обмен. Едновременно с това прилагат международно утвърдени стандарти за цялостно създаване на дигитални репозитории – от единно приети принципи за сканиране и обработка на различни типове файлове, метаданни за описание, структуриране на бази данни, до стандарти за тяхното търсене, визуализация и обмен. Друга обща черта бе мащабността – консорциумни обединения между библиотеки различен тип, архиви, музеи, издатели, софтуерни компании. Това е гаранция от една страна за национална и дори международна значимост и тежест на изградените електронни библиотеки, от друга страна - за успешната реализация и устойчивост във времето.

Всеобщ интерес и бурни дискусии предизвикаха и множество представени изследвания за нагласите на съвременните учени и тяхното поведение при търсене на необходимата им информация и използване на източници в тяхната научноизследователска дейност в условията на глобална цифровизация, интернет достъп, електронни книги, мобилни устройства, виртуални социални мрежи. Фактите, доказани със събраните статистически данни и анализ на резултати от тези проучвания, най-общо характеризират поведението на нашите, съвременни потребители на информация така:

- склонност да не се помни, да се разчита на едно бързо щракване;
- прагматизъм, липса на време и претоварване, които водят в повечето случаи до повърхностен преглед и проучване на източници, до четене “по диагонал”;
- предпочитано използване на социалните мрежи за установяване на виртуална комуникация между потребители.

Изводите от тези проучвания предлагат една практическа насоченост за промени на предлаганите от библиотеките и сродни информационни институции услуги, и дори трансформации на самите институции като такива.

Необходимостта от ре-организация на европейските академични библиотеки е акцент и в новия 3 годишен стратегически план на ЛИБЕР, представен на конференцията от президента на асоциацията проф. Пол Айрис. Другите две ключови области, върху които LIBER концентрира дейностите си в периода 2013 г. – 2015 г. са:

- научна комуникация и научноизследователски инфраструктури;
- застъпничество и посредничество;

като се набляга на ангажмента асоциацията да работи в партньорство и сътрудничество с всички европейски библиотеки и научно-изследователски организации и нейни членове. Да активизира лобизма, застъпничеството си за библиотеките-членове на ЛИБЕР пред различни фондове и институции, подкрепящи развитието на научно-изследователските структури в Европа. Освен това с особено внимание проф. Айрис подчерта, че ще бъдат подкрепяни всички проекти за развитие на научноизследователската инфраструктура, базирани на инициативата за открит достъп, за подпомагане на научната комуникация чрез обмен и повторно използване на данни.

Подробна информация за заложените в стратегическия план дейности и тяхното изпълнение разбира се достъпни на обновления сайт на LIBER[7]. Препоръчвам горещо на колегите ми от всички български библиотеки, дори и да не са членове на асоциацията, да посещават редовно този сайт и да черпят информация от него, тъй като той се утвърждава в основно средство, чрез който библиотеките да споделят новини за развитието си; превръща се и в ресурсен център за обмен на опит и обучение, основна комуникационна научно-изследователска среда в сферата на библиотечната дейност.

[1] LIBER 41st Annual Conference 26-30 June 2012, Tartu, Estonia [онлайн]. [прегледан 12.12.2012] <http://www.utlib.ee/liber2012/index.php>.

[2] University of Tartu Library [онлайн], [прегледан 27.08.2013] <http://www.utlib.ee/index.php?chlang=eng>.

[3] University of Tartu [онлайн], [прегледан 27.08.2013] <http://www.ut.ee/en>.

[4] Estonia.eu. Official gateway to [онлайн], [прегледан 27.08.2013] <http://estonia.eu/>.

[5] Tallinn [онлайн], [прегледан 27.08.2013] <http://www.tourism.tallinn.ee/eng>.

[6] Welcome to Tartu [онлайн], [прегледан 27.08.2013] http://www.tartu.ee/?lang_id=2.

[7] LIBER [онлайн], [прегледан 27.08.2013] <http://www.libereurope.eu/>.